

การกระจายเชิงปริมาณของครูประถมศึกษา : ผลกระทบที่มีต่อ อัตราการเลื่อนชั้นและความสามารถพื้นฐานของนักเรียน

Distribution of Elementary Teachers : Effects upon Passing Ratio and Student Ability

บุญเรียง ขจรศิลป์¹
Boonreang Kajornsinn

ABSTRACT

Equality in education is one of the targets for educational development in the elementary level. The important issue that should be considered is the quantitative distribution of elementary school teachers. The objectives of this investigation were: 1) to analyze student-teacher ratio and teacher classroom ratio of the elementary schools; 2) to study the relationship between student-teacher ratio, teacher-classroom ratio and student passing ratio, student basic ability in Thai and mathematics; and 3) to compare student passing ratio and student basic ability among schools that had different student-teacher ratio and teacher-classroom ratio. The data were collected from the secondary source-the National Council of Education.

The results revealed that: 1) elementary schools in the north eastern part of Thailand needed more teachers; 2) elementary schools that had insufficient teachers would have low student passing ratio and low student basic ability in Thai and mathematics; and 3) elementary schools that had student-teacher ratio greater than 30 and teacher-classroom ratio smaller than 1.25 would have student passing ratio and student basic ability lower than schools that had student teacher ratio smaller than 30 and teacher-classroom ratio greater than 1.25.

บทคัดย่อ

รากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศประการหนึ่งก็คือ การพัฒนาการศึกษาในระดับประถมศึกษา เนื่องจากการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาระดับที่สำคัญยิ่งในการที่จะปลูกฝังสิ่งที่ดีงามให้กับเยาวชนของชาติ เป็นการเตรียมพลเมืองของชาติให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขและเป็นการกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาในการปรับปรุงเพื่อก่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาก็คือ การกระจายเชิงปริมาณของครูประถมศึกษา จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวิจัยครั้งนี้ก็เพื่อที่จะศึกษาถึงลักษณะการกระจายเชิงปริมาณของครูจำแนกตามจังหวัดต่าง ๆ ของแต่ละภาค โดยศึกษาดัชนีทางการศึกษา 2 ประการคือ อัตราส่วนนักเรียนต่อครู และอัตราส่วนครูต่อห้องเรียน นอกจากนั้นยังมุ่งที่จะศึกษาว่าอัตราส่วนนักเรียนต่อครูและอัตราส่วนครูต่อห้องเรียนนั้นมีความสัมพันธ์

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กับความสามารถพื้นฐานและอัตราการเลื่อนชั้นของนักเรียนหรือไม่ การวิจัยครั้งนี้ศึกษาครอบคลุมถึงโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษาในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง ในปีการศึกษา 2522 2523 และ 2524 ผลการวิจัยพบว่า (1) เมื่อพิจารณาถึงอัตราส่วนนักเรียนต่อครูและอัตราส่วนครูต่อห้องเรียนประกอบกันแล้ว โรงเรียนประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นโรงเรียนที่ยังขาดอัตราค่าจ้างครูมากกว่าภาคอื่น ๆ (2) โรงเรียนประถมศึกษา ที่มีอัตราค่าจ้างครูน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และจำนวนห้องเรียนมีแนวโน้มว่าจะมีอัตราการเลื่อนชั้นและความสามารถพื้นฐานทั้งด้านคณิตศาสตร์และภาษาไทยต่ำด้วย (3) โรงเรียนประถมศึกษาที่มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูมากกว่า 30 และอัตราส่วนครูต่อห้องน้อยกว่า 1.25 จะมีอัตราการเลื่อนชั้น ความสามารถพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์และภาษาไทยต่ำกว่าโรงเรียนที่มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูน้อยกว่า 30 และอัตราส่วนครูต่อห้องมากกว่า 1.25

คำนำ

การพัฒนาการศึกษาในระดับประถมศึกษาด้านหนึ่งก็คือ ความเสมอภาคทางการศึกษา สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะควรนำมาพิจารณาในแง่ของความเสมอภาคทางการศึกษาก็คือ การกระจายเชิงปริมาณของครูประถมศึกษา การที่ความสามารถพื้นฐานและอัตราการเลื่อนชั้นของนักเรียนในแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกัน นั้น ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นผลมาจากการกระจายเชิงปริมาณของครูประถมศึกษาไปยังที่ต่าง ๆ มีความไม่เสมอภาคกัน จุดมุ่งหมายสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ก็เพื่อที่จะศึกษาถึงลักษณะการกระจายเชิงปริมาณของครูประถมศึกษาจำแนกตามจังหวัดต่าง ๆ ของแต่ละภาค โดยศึกษาดัชนีทางการศึกษา 2 ประการคือ อัตราส่วนนักเรียนต่อครู และอัตราส่วนครูต่อห้องเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. วิเคราะห์หาอัตราส่วนนักเรียนต่อครูของโรงเรียนประถมศึกษา
2. วิเคราะห์หาอัตราส่วนครูต่อห้องเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนนักเรียนต่อครูกับอัตราการเลื่อนชั้น ความสามารถพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ และภาษาไทย
4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนครูต่อห้องเรียน กับอัตราการเลื่อนชั้น ความสามารถพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ และภาษาไทย
5. เปรียบเทียบอัตราการเลื่อนชั้น ความสามารถพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ และภาษาไทยระหว่างกลุ่มที่มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูต่างกัน
6. เปรียบเทียบอัตราการเลื่อนชั้น ความสามารถพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์และภาษาไทยระหว่างกลุ่มที่มีอัตราส่วนครูต่อห้องต่างกัน

วิธีการวิจัย

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือโรงเรียนประถมศึกษาในภาคเหนือ 16 จังหวัด ภาคกลาง 2 จังหวัด ในปีการศึกษา 2522 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 15 จังหวัด ภาคกลาง 8 จังหวัด ในปีการศึกษา 2523 ภาคใต้ 13 จังหวัด และภาคกลาง 15 จังหวัด ในปีการศึกษา 2524
2. การรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ คือใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาจากแต่ละ

จังหวัด โดยที่คณะทำงานของแต่ละจังหวัดเป็นผู้รวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจัดทำขึ้น และข้อมูลที่รวบรวมมาจากแต่ละจังหวัดนั้น นำมารวมไว้ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวติดตามด้วยการเปรียบเทียบภายหลัง (Post-hoc comparison) ด้วยวิธีของ Scheffé

ผลการวิจัย

1. เพื่อพิจารณาโดยเฉลี่ยของทั้งภาคแล้ว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูสูงสุดและสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา (25) ส่วนภาคอื่น ๆ นั้นมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานทั้งสิ้น ถ้าพิจารณาในแต่ละภาคแล้วจะเห็นได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพะเยา และนครสวรรค์ในภาคเหนือ จังหวัดขอนแก่น หนองคาย อุดรธานี ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และสุรินทร์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นจังหวัดที่ควรจะได้รับอัตราค่าจ้างครูเพิ่ม ส่วนโรงเรียนประถมศึกษาในภาคใต้และภาคกลางทุกจังหวัดมีอัตราค่าจ้างครูไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา

2. เมื่อพิจารณาโดยเฉลี่ยของทั้งภาคแล้ว ทุกภาคมีอัตราส่วนครูต่อห้องเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา (1.5) ทั้งสิ้น ถ้าพิจารณาในแต่ละภาคแล้วจะเห็นได้ว่าทุกจังหวัดในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ (ยกเว้นจังหวัดภูเก็ต) ภาคกลาง (ยกเว้นจังหวัดสิงห์บุรี) มีอัตราส่วนครูต่อห้องต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษาทั้งสิ้น แสดงว่าจำนวนครูที่มีอยู่ไม่เพียงพอกับจำนวนห้องเรียนที่มี

3. โรงเรียนประถมศึกษา ที่มีอัตราค่าจ้างครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียน และจำนวนห้องเรียนมีแนวโน้มว่าจะมีอัตราการเลื่อนชั้น ความสามารถพื้นฐานทั้งด้านคณิตศาสตร์และภาษาไทยสูง ส่วนโรงเรียนที่ขาดอัตราค่าจ้างครูมีแนวโน้มว่าจะมีอัตราการเลื่อนชั้นความสามารถพื้นฐานทั้งด้านคณิตศาสตร์และภาษาไทยต่ำ

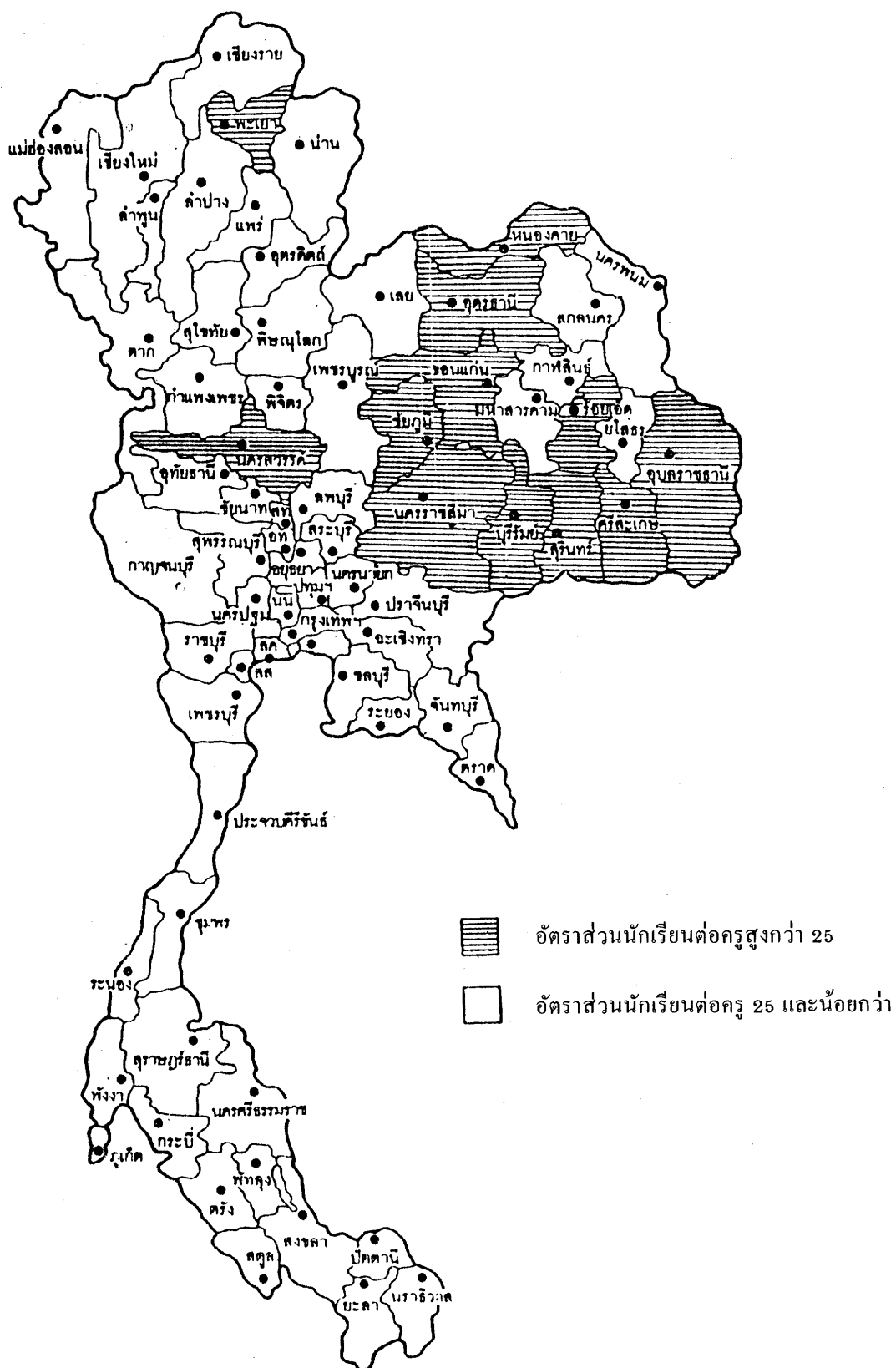
4. โรงเรียนประถมศึกษา ที่มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูมากกว่า 30 และอัตราส่วนครูต่อห้องน้อยกว่า 1.25 จะมีอัตราการเลื่อนชั้น ความสามารถพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ และภาษาไทยต่ำกว่าโรงเรียนที่มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูน้อยกว่า 30 และอัตราส่วนครูต่อห้องมากกว่า 1.25

วิจารณ์และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่ายังมีความไม่เสมอภาคในการกระจายอัตราค่าจ้างครูอย่างมาก เมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนนักเรียนต่อครู และอัตราส่วนครูต่อห้องประกอบกันแล้ว โรงเรียนประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นโรงเรียนที่ยังขาดอัตราค่าจ้างครูมากกว่าภาคอื่น ๆ ส่วนภาคอื่น ๆ นั้นมีอัตราค่าจ้างครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียนแต่ไม่เพียงพอกับจำนวนห้องเรียนที่เป็นดังนี้เนื่องมาจากมีโรงเรียนขนาดเล็กเป็นจำนวนมาก ซึ่งในห้องเรียนของแต่ละชั้นนั้นมีจำนวนนักเรียนน้อยจึงทำให้อัตราส่วนนักเรียนต่อครูและอัตราส่วนครูต่อห้องเรียนต่ำ ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการประถมศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

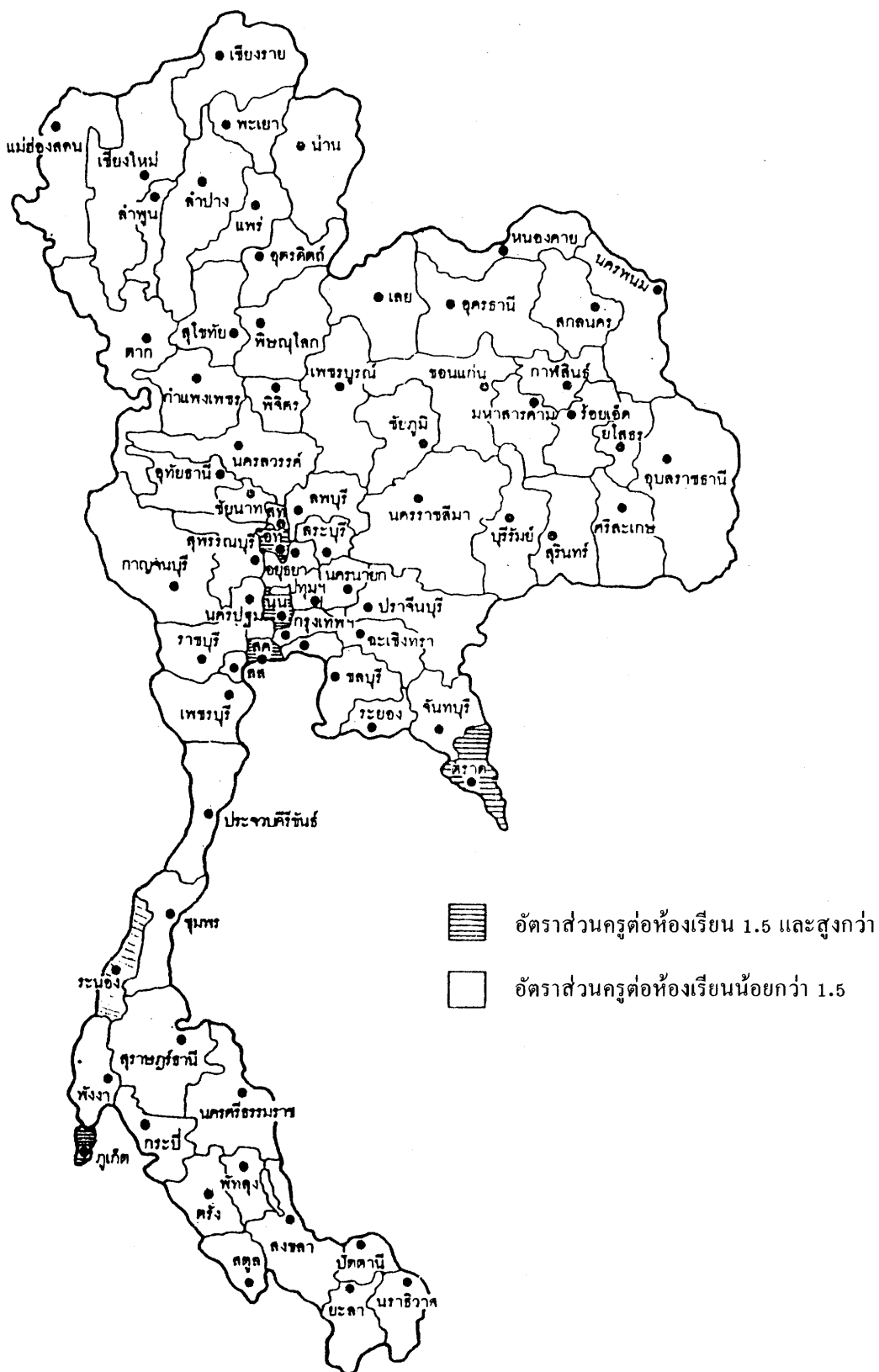
1. ควรกระจายอัตราค่าจ้างครู ไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้มากขึ้น

แผนภูมิที่ 1 อัตราส่วนนักเรียนต่อครูทั่วประเทศ

ว.เกษตรศาสตร์ (สังคม) ปีที่ 6 ฉบับที่ 1

แผนภูมิที่ 2 อัตราส่วนครูต่อห้องเรียนทั่วประเทศ

2. ในจังหวัดที่มีโรงเรียนขนาดเล็กเป็นจำนวนมากอาจจะแก้ปัญหาในเรื่องจำนวนครูไม่พอโดยการรับเด็กปีเว้นปี

3. ครูคนหนึ่งควรจะได้รับผิชอบนักเรียนระหว่าง 25 ถึง 30 คน

คำขอบคุณ

งานวิจัยชิ้นนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความสนับสนุนและช่วยเหลือจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในการให้ทุนอุดหนุนวิจัย การจัดเตรียมข้อมูลต่าง ๆ ให้ตามที่ต้องการ ตลอดจนการจัดพิมพ์รายงานการวิจัยเผยแพร่ไปทั่วประเทศ ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณไว้ ณ. โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

ขนิษฐา คีตะนันท์. 2524. “การศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา” รายงานการวิจัย. นครปฐม : ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2519. “ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา อาคารสถานที่และครู,” รายงานการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

_____. 2521. การวิเคราะห์กรณีบางประการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

_____. 2521. รายงานการสัมมนาการวิจัยประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

_____. 2525. รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดจันทบุรี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.

_____. 2525. รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.

_____. 2525. รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครนายก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.

_____. 2525. รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2525. รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดลพบุรี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.

_____. 2525. รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.

_____. 2525. รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดสกลนคร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.

- สุจินต์ ตันยิ่งยง. 2524. “องค์ประกอบบางประการที่มีผลต่อความสามารถพื้นฐานเฉลี่ยทางด้านภาษาไทย กับคณิตศาสตร์ของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 10,” รายงานการวิจัย. นครปฐม : ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภัสสร ชินวรารักษ์. 2524. “การศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของ โรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 12,” รายงานการวิจัย. นครปฐม : ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.